

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/239/2018
Identifikačné číslo spisu: 8117215716
Dátum vydania rozhodnutia: 11.07.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Gandžala
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8117215716.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému Q. S., trvalým pobytom v V., o zaplatenie 8 332,57 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 25Csp/140/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 16. októbra 2018 sp. zn. 21Co/112/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 19. marca 2018 č.k. 25Csp/140/2017-89 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 8 332,57 Eur spolu s úrokom vo výške 218,64 Eur, úrokom z omeškania vo výške 3,11 Eur, nezaplatenými poplatkami za poistenie vo výške 5,90 Eur, a s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne z nezaplatenej istiny 8 332,57 Eur od 26. mája 2017 do zaplatenia, to všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok) a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok). Žalobkyni priznal právo na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %, vo výške, ktorá bude presne špecifikovaná osobitným uznesením po právoplatnosti rozsudku (III. výrok).

1.2. V odôvodnení rozhodnutia prvoinštančný súd konštatoval, že žalobkyňa sa žalobou doručenou súdu dňa 16. júna 2017 domáhala, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť jej sumu 8 332,57 Eur spolu s kapitalizovaným úrokom vo výške 218,64 Eur, úrokom z omeškania vo výške 3,11 Eur, poplatkami za poistenie vo výške 5,90 Eur, úrokom vo výške 7,90 % ročne z nezaplatenej istiny vo výške 8 332,57 Eur od 26. mája 2017 do zaplatenia a spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatenej istiny vo výške 8 332,57 Eur a z nezaplatených úrokov vo výške 218,64 Eur od 26. mája 2017 do zaplatenia. Žalobu odôvodnila tým, že dňa 12. novembra 2015 uzatvorila so žalovaným úverovú zmluvu, na základe ktorej mu poskytla peňažné prostriedky vo výške 9 300 Eur. Poskytnutý úver a úroky sa žalovaný zaviazal splácať v pravidelných mesačných splátkach, pričom celý úver s príslušenstvom bol žalovaný povinný uhradiť do 20. novembra 2024. Vzhľadom na porušenie zmluvy zo strany žalovaného ho dňa 25. mája 2017 vyzvala na predčasné splatenie poskytnutého úveru do dátumu uvedeného na

výzve. Žalovaný však na výzvu nereagoval.

1.3. V ďalšej časti odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na bod 2.1 zmluvy o spotrebiteľskom úvere, na bod 2.7. písm. a/, bod 2.8. písm. a/ a písm. b/, bod 2.9.1. Obchodných podmienok pre úvery občanom - Prima banka Slovensko, a s., na zákonné znenia ustanovení § 497 Obchodného zákonníka, § 52 ods. 1 až ods. 4, § 53 ods. 1, § 54 ods. 1 a ods. 2, § 517 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 2, § 2 písm. a/ a písm. b/, § 9 ods. 1 a ods. 2 a § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. a § 3 ods. 1 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z. a v súvislosti so samotným rozhodnutím vo veci samej konštatoval, že z predložených listinných dôkazov mal za preukázané, že žalobkyňa so žalovaným uzatvorila dňa 12. novembra 2015 úverovú zmluvu, ktorá je zmluvou spotrebiteľskou, pričom ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere. V predmetnom konaní bolo preukázané, že žalobkyňa poskytla žalovanému úver vo výške 9 300 Eur, ktorý žalovaný riadne a včas nesplácal a dostal sa do omeškania. Hoci žalovaný bol žalobkyňou vyzvaný na úhradu svojho dlhu, a to s upozornením, že ak dlžné splátky neuhradí, bude zosplatnený celý dlh, žalovaný na túto výzvu vôbec nereagoval. Podobne nereagoval ani na žalobu a na predvolanie na pojednávanie. Možnosť predčasne zosplatniť úver bola medzi stranami dohodnutá v zmluve. Žalobkyňa túto možnosť využila a po zarátaní časti platieb žalovaného na úroky zostala časť sumy, ktorú žalobkyňa zarátala na istinu. Odpočítaním tejto sumy od poskytnutého úveru potom žalobkyňa dostala sumu, ktorú si uplatňuje aj v tomto spore, teda sumu 8 332,57 Eur spolu s úrokom z úveru do zosplatnenia a spolu s príslušným úrokom z omeškania. Prvoinštančný súd preto žalobe v tejto časti v celom rozsahu vyhovel.

1.4. V odôvodnení rozhodnutia, ktorým žalobu žalobkyne v prevyšujúcej časti zamietol prvoinštančný súd poukázal na to, že žalobkyňa si v spore uplatňovala aj úrok z úveru po zosplatnení, pričom si uplatňovala aj úrok z omeškania. V tejto časti uplatňovaného nároku vychádzal z názoru, že po zosplatnení úveru má žalobkyňa nárok iba na úrok z omeškania, pretože žalovaného ako spotrebiteľa by platenie úrokov neprimerane zaťažovalo, a že úrok z úveru je možné priznať len do konečnej splatnosti úveru, a to bez ohľadu na to, či ju veriteľ vyhlási skôr ako bola pôvodne dohodnutá. Po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru priznal žalobkyňi len úroky z omeškania.

1.5. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie aplikáciou ustanovení § 251, § 255 ods. 1 a ods. 2 v spojení s § 262 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Dospel k záveru, že žalobkyňa bola v spore neúspešná len v nepatrnej časti a preto jej priznal náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %, s tým, že o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

2.1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 16. októbra 2018, sp. zn. 21Co/112/2018 na základe odvolania žalobkyne rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým žalobu žalobkyne v prevyšujúcej časti zamietol a vo výroku o trovách konania, potvrdil (I. výrok). Žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (II. výrok).

2.2. V odôvodnení rozsudku odvolací súd vo vzťahu k zamietnutiu zmluvného úroku od zosplatnenia do zaplatenia istiny, konštatoval, že niet kogentnej úpravy o úrokoch na bližšie neurčenú dobu popri úrokoch z omeškania. Zákon v dispozitívnych normách nereguluje úroky za úver po splatnosti, preto dohoda o takýchto úrokoch je odklonom od dispozitívnej úpravy a je nielen v neprospech spotrebiteľa, ale vyvoláva hrubú nerovnováhu v neprospech slabšej zmluvnej strany. Navyše sa takáto dohoda dostáva do rozporu aj s ustanovením §3a Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z.z. Pre úplnosť odvolací súd skonštatoval, že úroky z úrokov (anatocizmus) považuje za neprijateľné, a úroky popri úrokoch z omeškania porušujú zákonný limit, a preto sú v rozpore s § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že v danej právnej veci žalobkyňa pristúpila k zosplatneniu celého úveru 25. mája 2017, teda týmto dňom sa stal splatný celý úver, zo strany žalobkyne došlo k určaniu lehoty predčasnej konečnej splatnosti úveru a preto dospel k záveru, že žalobkyňi vznikol nárok na úroky z úveru iba do 25. mája 2017, potom už nastupuje režim platenia úrokov z omeškania a iných nárokov z porušenia práva.

2.3. Vo vzťahu k žalobkyňou uplatnenému nároku na úroky z omeškania z kapitalizovaných zmluvných úrokov odvolací súd dospel k záveru, že ak Občiansky zákonník definuje úroky len ako príslušenstvo pohľadávky a veriteľovi umožňuje pri omeškaní s plnením peňažného dlhu, teda s plnením pohľadávky, požadovať od dlžníka popri plnení aj úroky z omeškania, je zrejmé, že takáto možnosť sa vzťahuje iba na pohľadávku a nie aj na úroky tvoriace iba príslušenstvo pohľadávky. Občiansky zákonník ako základný

právny predpis upravujúci spotrebiteľské vzťahy, umožňuje veriteľovi po lehote splatnosti pohľadávky priznať iba úroky z omeškania jedine z pohľadávky a nie aj z jej príslušenstva. Zmluvné dojednanie, ktoré upravuje, že zmluvné úroky sa po ich splatnosti stávajú súčasťou istiny, nepochybne spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa, keďže toto ustanovenie vo svojich dôsledkoch spotrebiteľa zaväzuje na plnenie (platenie úrokov z omeškania zo zmluvných úrokov) nad rámec povinností vymedzených Občianskym zákonníkom, ide teda o dojednanie odkláňajúce sa v neprospech spotrebiteľa od ustanovení Občianskeho zákonníka a vzhľadom na ustanovenia § 52 ods. 2, § 54 ods. 1, § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka, je toto dojednanie neprijateľné, a teda neplatné.

3.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorým napadla rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku, ktorým jej žalobu o zaplatenie úroku vo výške 7,9 % ročne zo sumy 8 332,57 Eur od 26. mája 2017 do zaplatenia zamietol. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie v tomto rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.2. Prípustnosť dovolania odôvodnila s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (a to ohľadom právnej otázky týkajúcej sa nároku na priznanie úroku po zosplatnení dlhu). Odvolaciemu súdu vyčítala nesprávnosť jeho právneho názoru, že úrok z istiny jej prináleží iba do vyhlásenia splatnosti celého úveru. Mala za to, že nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, a preto ho podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa ustanovenia § 422 ods. 1 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo pohľadávky sa neprihliada, b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

7. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci (§ 421 ods. 1 CSP) tzv. majetkovým cenzom (ratione valoris). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenzus znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie veci možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy. K príslušenstvu pohľadávky (najčastejšie k výške úrokov, úrokov z omeškania, poplatku z omeškania, priznaným trovám konania) sa však pri určení výšky predmetu sporu neprihliada. Ak sa však predmetom dovolacieho konania stáva len toto príslušenstvo, prípustnosť dovolania sa odvíja od rovnakých limitov ako pri uplatnenej pohľadávke (istine), avšak s tým rozhodujúcim rozdielom, že dovolací súd bude majetkový cenzus skúmať k momentu začatia dovolacieho konania.

8. V predmetnej veci bol dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku, ktorým jej žalobu o zaplatenie úroku vo výške 7,9 % ročne z uplatňovanej istiny, t.j. zo sumy 8 332,57 Eur od 26. mája 2017 do zaplatenia zamietol. Predmetom dovolacieho konania je teda iba časť výroku, týkajúca sa žalobkyňou uplatňovaného príslušenstva pohľadávky. V čase začatia dovolacieho konania (12. novembra 2018) výška príslušenstva predstavovala sumu 966,66 Eur. Výška minimálnej mzdy v čase podania žaloby (elektronickým podaním dňa 15. júna 2017) bola 435 Eur (podľa § 1 písm. a/ Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 280/2016 Z.z. z 12. októbra 2016, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2017). Odvolací súd teda v dovolaní napadnutej časti výroku rozhodoval o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy (4 350 Eur). Prípustnosť dovolania žalobkyne bola preto v zmysle § 422 ods. 1 písm. c/ CSP vylúčená.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojej rozhodovacej činnosti (napr. 6 Cdo 191/2018, 6 Cdo 42/2018, 4 Cdo 186/2018, 7 Cdo 216/2018, 1 Cdo 263/2018, 5 Cdo 158/2018) v obdobných veciach už uviedol, že „i keď v preskúmvanej veci išlo o tzv. spotrebiteľský spor, teda spor s ochranou slabšej strany, pre posúdenie prípustnosti dovolania neprichádzalo do úvahy uplatnenie nižšieho majetkového cenzu, t.j. dvojnásobku minimálnej mzdy v zmysle § 422 ods. 1 písm. b/ CSP. Účelom zníženia majetkového cenzu v sporoch s ochranou slabšej strany je totiž podľa dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku zvýšená procesná ochrana slabšej strany, ktorou je v spotrebiteľskom spore spotrebiteľ. Táto zvýšená procesná ochrana spočíva v sprístupnení dovolania i pri nižšej sume peňažného plnenia. Znížený majetkový cenzus sa v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ (táto právna veta vyplývajúca z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. júla 2018 sp. zn. 6 Cdo 80/2017 bola uverejnená v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky vo veciach občianskoprávných č. 3/2019 pod R 29/2019). Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenzus vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Táto interpretácia neodporuje princípu rovnosti zbraní, pretože je všeobecne známou skutočnosťou, že rovnosť subjektov je v určitých sporoch (vzhľadom na postavenie strán) len fikciou, na ktorú zákonodarca v Civilnom sporovom poriadku reagoval tzv. pozitívnou diskrimináciou, t.j. osobitnou právnou úpravou sporov s ochranou slabšej strany. Za takéto spory sa považujú spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovné spory (§ 290 až § 323 CSP), pričom slabšou stranou v nich je spotrebiteľ, zamestnanec a diskriminovaný. Ochrana slabšej strany spočíva v tom, že sa jej priznáva viac práv za účelom docielenia rovného postavenia s druhou stranou sporu, a teda dôsledného naplnenia princípu rovnosti zbraní“.

10. Z uvedených dôvodov preto dovolací súd dovolanie žalobkyne podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP odmietol.

11. Žalovaný bol v dovolacom konaní úspešný a preto na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP by mal (potenciálny) nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Žalovanému však preukázateľne žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli (k dovolaniu žalobkyne sa nevyjadril) a preto mu dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

12. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.